

ประเภทขับเคลื่อนเห็นผล

(แบบฟอร์มสมัครรางวัลคุณภาพกรมปศุสัตว์ ประจำปี 2569)

โปรดกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานที่ขอรับรางวัล ดังนี้ (กรุณา ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมตามการดำเนินการของผลงาน)

✓ เป็นผลงานที่สอดคล้องกับบริบทของโลก ตอบโจทย์นโยบายของรัฐบาล หรือ Agenda สำคัญของประเทศด้าน

✓ การพัฒนาการเกษตรที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

การส่งเสริม Soft Power อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม

การนำ AI มาใช้ในบริการภาครัฐ

การแก้ปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมพลังงานสะอาด

การแก้ปัญหาด้านความมั่นคง และความปลอดภัยของประเทศ

✓ ผลงานที่เสนอไม่เป็นรูปแบบเดียวกับที่หน่วยงานเคยได้รับรางวัลมาแล้ว

เป็นผลงานที่นำไปใช้แล้วจริง มีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและมีผลกระทบสูงกับสังคมหรือประเทศที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ในวันที่ปิดรับสมัคร)

- หน่วยงานได้นำผลงานไปเริ่มใช้แล้ว เมื่อ (โปรดระบุ วัน/เดือน/ปี) ตุลาคม 2567-มกราคม 2569

ชื่อผลงาน : ไบโหมันสำปะหลังสร้างอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคนม

ชื่อส่วนราชการ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

ชื่อผู้ประสานงาน นางสาวอาทิตย์ยา สุขสะเกษ ตำแหน่ง นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการพิเศษ

สำนัก พัฒนาอาหารสัตว์ เบอร์โทรศัพท์ 043-781322

เบอร์โทรศัพท์มือถือ 085-0040486 e - Mail nscy_kkn@dld.go.th

ส่วนที่ 1 สรุปผลการดำเนินการในภาพรวม

โปรดสรุปรายงานผลการดำเนินการในภาพรวม สามารถแทรกภาพประกอบได้ โดยต้องมีความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4 (เริ่มนับหน้าที่ 1 ตั้งแต่บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 และอยู่ในรูปแบบ .doc หรือ .docx เท่านั้น

ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) (ความยาวไม่เกิน 3 หน้ากระดาษ A4)

1. ปัญหา/สาเหตุ/ที่มาของการให้บริการ

มันสำปะหลัง (*Manihot esculenta* Crantz.) เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญต่อระบบการเกษตรของประเทศไทย มีความทนทานต่อสภาพแห้งแล้ง และเป็นวัตถุดิบสำคัญในภาคอุตสาหกรรมหลายด้าน ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมพลังงาน และอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นแหล่งผลิตมันสำปะหลังที่สำคัญของประเทศ ปี 2567 จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 148,095 ไร่ ให้ผลผลิตหัวมันสดรวม 440,965 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 3,135 กิโลกรัมต่อไร่

นอกจากผลผลิตหลักคือหัวมันสำปะหลังแล้ว ยังมีส่วนของใบมันสำปะหลัง ที่เป็นผลพลอยได้ โดยในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 1 ไร่ จะได้ใบมันสำปะหลังที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ได้เฉลี่ย 500 กิโลกรัมน้ำหนักสด ดังนั้นในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จะมีผลพลอยได้จากใบมันสำปะหลังประมาณ 74,000 ตันต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 74 ล้านบาทต่อปี จากเดิมจะทิ้งไว้ในแปลงปล่อยให้เน่าเปื่อยตามธรรมชาติ หรือเผาทำลาย นอกจากสูญเสียทรัพยากรทางการเกษตรที่มีคุณค่าแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผุ่น PM 2.5 และการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ประกอบกับในปัจจุบันนี้อาชีพการเลี้ยงโคนมในพื้นที่จังหวัดมหาสารคามและพื้นที่ใกล้เคียง ประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดีจึงแนะนำให้ใช้ใบมันสำปะหลังเพราะมีโปรตีนสูง 12-15% มีสารเบต้าแคโรทีน ที่เป็นสารตั้งต้นของวิตามินเอ และสารสีแซนโทฟิลล์ในปริมาณสูง สารเหล่านี้มีบทบาทสำคัญต่อสุขภาพสัตว์ ระบบการสืบพันธุ์ และคุณภาพของผลผลิตน้ำนม ดังนั้น ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม จึงจัดทำโครงการส่งเสริมการแปรรูปใบมันสำปะหลังเพื่อสร้างรายได้ให้เกษตรกร โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ การสนับสนุนเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่เหมาะสม พัฒนาและยกระดับการแปรรูปใบมันสำปะหลังให้ปลอดภัย มีคุณภาพมาตรฐาน ลดต้นทุนด้านอาหารสัตว์ เพิ่มผลผลิตโคนม และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรอย่างยั่งยืนต่อไป

2. การดำเนินการ (วิธีการ/รูปแบบ/จุดเด่นของผลงาน)

1. เสนอปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ในที่ประชุม DLD-C พร้อมหารือแนวทางดำเนินการต่อยอดเพิ่มรายได้จากอาชีพปลูกลำไยป่าหลัง
2. คัดเลือกกลุ่มเกษตรกรและพื้นที่ดำเนินโครงการซึ่งเป็นกลุ่มที่ปลูกลำไยป่าหลังในจังหวัดมหาสารคาม ทั้งหมด 6 กลุ่มๆละ 50 คนรวมทั้งสิ้น 300 คน พื้นที่ 10,000 ไร่
3. ถ่ายทอดความรู้ การการผลิตไบโอมันสำปะหลังหมักด้วยวิธีการอัดก้อน และการเครื่องอัดก้อนพืชอาหารสัตว์ พร้อมสนับสนุนและแนะนำวิธีการใช้เครื่องอัดก้อนพืชอาหารสัตว์
4. ประสานสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ เป็นตลาดรองรับผลผลิต
5. ติดตาม ให้คำปรึกษา และประเมินผลการดำเนินงานของกลุ่มเกษตรกร วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินโครงการ และร่วมกันแก้ไข พร้อมสรุปผลโครงการ

3. ผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินการ

ผลผลิต (Output)

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยป่าหลัง 300 ราย พื้นที่ 10,000 ไร่ ผลิตไบโอมันสำปะหลังหมัก 5,000 ตันต่อปี มีรายได้ 5 ล้านบาทต่อปี จากเดิมจะทิ้งไบโอมันสำปะหลังไว้ในแปลงและเผาทำลายไม่ก่อให้เกิดรายได้

ผลลัพธ์ (Outcome)

1. เกษตรกรผู้ปลูกลำไยป่าหลังมีรายได้เพิ่มจากการนำไบโอมันสำปะหลังมาใช้ประโยชน์แทนการทิ้งหรือเผา
2. เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม มีอาหารหยาบโปรตีนสูงเพื่อเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้สุขภาพสัตว์ดีขึ้น ช่วยลดปัญหาโรคเต้านมอักเสบและลดปริมาณโซมาติกเซลล์ในน้ำนมดิบ ส่งผลให้ปริมาณและคุณภาพน้ำนมดิบของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
3. เกิดการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรอย่างคุ้มค่าและครบวงจร
ไบโอมันสำปะหลังซึ่งเป็นเศษเหลือจากการเก็บเกี่ยวหัวมันถูกนำมาใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ลดการเผาทำลายในแปลง ลดปัญหา PM 2.5 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ทำให้ช่วยฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรดินในพื้นที่

4. ประโยชน์ต่อผู้รับบริการ/ประชาชน (ระบุข้อมูลเชิงประจักษ์และแสดงให้เห็นว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นมี Impact ในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างไร)

1. ด้านเศรษฐกิจ

1.1 เกษตรกรผู้ปลูกลำไยป่าหลัง สามารถนำไบโอมันสำปะหลังซึ่งเดิมเป็นเศษวัสดุเหลือทิ้งมาแปรรูปและจำหน่ายเป็นอาหารสัตว์ สร้างรายได้เสริมอย่างเป็นรูปธรรม จากเดิมที่ไม่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ จากข้อมูลพื้นที่ปลูกลำไยป่าหลังของจังหวัดมหาสารคาม จะมีไบโอมันสำปะหลังเหลือใช้ประมาณ 74,000 ตันต่อปี หากนำมาใช้ประโยชน์จะสามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ประมาณ 74 ล้านบาทต่อปี ส่งผลให้รายได้ของเกษตรกรในพื้นที่

เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เป็นการลดความเปราะบางทางรายได้ของเกษตรกร เพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจระดับครัวเรือนและชุมชน

1.2 เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม สามารถใช้ไขมันสำปะหลังแปรรูปเป็นอาหารหยาดทดแทนวัตถุดิบอาหารสัตว์จากภายนอกพื้นที่ ช่วยลดต้นทุนค่าอาหารสัตว์ซึ่งเป็นต้นทุนหลักของการผลิตน้ำนมดิบได้อย่างเป็นรูปธรรม สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และเสริมสร้างความมั่นคงของอาชีพในระยะยาว

1.3 ด้านสุขภาพโคนม ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคเต้านมอักเสบ และช่วยลดปริมาณโซมาติกเซลล์ในน้ำนมดิบ เป็นการเพิ่มคุณภาพและความปลอดภัยของน้ำนมดิบ ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคและความมั่นคงด้านอาหาร

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

ลดการเผาทำลายไขมันสำปะหลังในพื้นที่การเกษตร ซึ่งเป็นสาเหตุของการเกิดฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจก นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรอย่างเป็นระบบ ลดปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน ทำให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีคุณภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้น ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิต

3. ด้านสังคม

ประชาชนและกลุ่มเกษตรกร ได้รับองค์ความรู้และทักษะด้านการแปรรูปไขมันสำปะหลัง สามารถนำไปประกอบอาชีพหรือพัฒนาเป็นกิจกรรมสร้างรายได้ในชุมชน เกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และหน่วยงานภาครัฐ ส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนในระดับพื้นที่

4. ด้านนโยบาย

โครงการเป็นต้นแบบการใช้ประโยชน์จากเศษวัสดุทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ตามแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) สามารถขยายผลไปยังพื้นที่อื่นที่มีการปลูกมันสำปะหลังได้ทั่วประเทศสนับสนุนการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ

5. Link YouTube (ถ้ามี) [การพัฒนาอาชีพการผลิตไขมันสำปะหลังหมัก เพื่อการจำหน่ายสร้างรายได้ให้เกษตรกรจังหวัดมหาสารคาม - YouTube](#)

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อคำถาม	ผลการดำเนินการ
มติที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหา (10 คะแนน)	
<p>1. สภาพปัญหา ที่มา (5 คะแนน)</p> <p>(อธิบายว่า สภาพปัญหา ที่มา มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติแผนการปฏิรูปประเทศหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างไร)</p>	<p>ปี 2567 จังหวัดมหาสารคาม มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 148,095 ไร่ ให้ผลผลิตหัวมันสดรวม 440,965 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 3,135 กิโลกรัมต่อไร่</p> <p>นอกจากผลผลิตหลักคือหัวมันสำปะหลังแล้ว ยังมีส่วนของใบมันสำปะหลัง ที่เป็นผลพลอยได้ โดยในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 1 ไร่ จะได้ใบมันสำปะหลังที่ใช้เป็นอาหารสัตว์ได้เฉลี่ย 500 กิโลกรัมน้ำหนักสด ดังนั้นในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จะมีผลพลอยได้จากใบมันสำปะหลังประมาณ 74,000 ตันต่อปี คิดเป็นมูลค่าประมาณ 74 ล้านบาทต่อปี จากเดิมจะทิ้งไว้ในแปลงปล่อยให้เน่าเปื่อยตามธรรมชาติ หรือเผาทำลาย นอกจากสูญเสียทรัพยากรทางการเกษตรที่มีคุณค่าแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปล่อยก๊าซเรือนกระจกฝุ่น PM 2.5 และการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดิน</p> <p>การดำเนินงานดังกล่าวมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งมุ่งเน้นการเพิ่มมูลค่าภาคการเกษตร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิต รวมถึงการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ตลอดจนสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดของเสียจากภาคการเกษตร และสนับสนุนวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพัฒนาเป็นผู้ประกอบการเชิงพาณิชย์ ดังนั้น การส่งเสริมการแปรรูปใบมันสำปะหลังหมักอัดก้อนจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหเชิงโครงสร้างของภาคเกษตร และสามารถต่อยอดให้เป็น</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	ต้นแบบในการพัฒนาพื้นที่อื่น ๆ ของจังหวัดมหาสารคาม และพื้นที่ใกล้เคียงต่อไป
<p>2. ปัญหาที่มีขอบเขตหรือผลกระทบต่อผู้รับบริการ หรือต่อสังคม/ประเทศ ในระดับใด (5 คะแนน) (อธิบายว่าปัญหาที่มีขอบเขตหรือผลกระทบต่อผู้รับบริการ หรือต่อสังคม/ประเทศ ในด้านใด และระดับใด เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ฝุ่น PM 2.5 ซึ่งเป็นปัญหาในระดับประเทศ เป็นต้น)</p>	<p>ปัญหาการขาดระบบการจัดการและแปรรูปไขมันสัตว์อย่างที่เป็นมาตรฐานในจังหวัดมหาสารคาม ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเฉพาะในระดับเกษตรกรหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเท่านั้น หากแต่มีขอบเขตของปัญหาที่เชื่อมโยงกับประเด็นเชิงนโยบายด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และความมั่นคงทางอาหารสัตว์ของประเทศ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบได้ ดังนี้</p> <p>1. ด้านเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตร</p> <p>การที่ไขมันสัตว์ซึ่งเป็นเศษเหลือทางการเกษตรที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูง ยังไม่ได้รับการแปรรูปและใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เกิดการสูญเสียมูลค่าเพิ่มในห่วงโซ่การผลิต (Value Chain) ของพืชเศรษฐกิจหลักของจังหวัด เกษตรกรและผู้เลี้ยงสัตว์ต้องพึ่งพาอาหารสัตว์จากภายนอกพื้นที่ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและลดขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการเลี้ยงสัตว์ในระดับพื้นที่และระดับประเทศในเชิงนโยบายปัญหาดังกล่าวสะท้อนถึงข้อจำกัดในการยกระดับเศษเหลือทางการเกษตรให้เป็นสินค้ามูลค่าสูง และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน</p> <p>2. ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน</p> <p>การจัดการไขมันสัตว์ที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะการทิ้งหรือเผาทำลายในพื้นที่เกษตรกรรม ก่อให้เกิดผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในรูปของมลพิษทางอากาศ ฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM 2.5) และการปล่อยก๊าซเรือน</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	<p>กระจก ซึ่งเป็นปัญหาที่มีนัยสำคัญในระดับจังหวัดและเชื่อมโยงกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศในเชิงนโยบาย การขาดระบบแปรรูปไบโอมันสำปะหลังสะท้อนถึงความไม่สมบูรณ์ของการนำแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (Zero Waste) ไปสู่การปฏิบัติจริงในภาคเกษตร ซึ่งเป็นประเด็นที่รัฐบาลให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ</p> <p style="text-align: center;">3. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน</p> <p>ผลกระทบจากการจัดการเศษเหลือทางการเกษตรที่ไม่เหมาะสมส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ทั้งด้านสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ และด้านรายได้ที่สูญเสียไปจากโอกาสในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทรัพยากรในท้องถิ่นในเชิงนโยบาย ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของเกษตรกรรายย่อย และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชนให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ซึ่งขัดกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	<p>4. ด้านความมั่นคงอาหารสัตว์และความเสี่ยงเชิงโครงสร้าง การขาดแคลนอาหารสัตว์คุณภาพในช่วงฤดูแล้งหรือช่วงวิกฤต ส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงด้านการเลี้ยงสัตว์ของพื้นที่ การที่ไบโอมันสำปะหลังยังไม่ถูกพัฒนาเป็นแหล่งอาหารหยาบทางเลือกอย่างเป็นระบบ ทำให้ภาคการเลี้ยงสัตว์มีความเปราะบางต่อความผันผวนของราคาอาหารสัตว์และปัจจัยภายนอกในระดับนโยบาย ปัญหานี้สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาวัตถุดิบอาหารสัตว์ภายในประเทศ เพื่อลดการพึ่งพาจากภายนอก และเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว</p> <p>5. ระดับประเทศและการขับเคลื่อนนโยบายรัฐ การไม่สามารถยกระดับการแปรรูปไบโอมันสำปะหลังสู่การผลิตเชิงพาณิชย์ได้ เป็นข้อจำกัดต่อการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐในด้านการเพิ่มมูลค่าภาคเกษตร การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการ ดังนั้น การส่งเสริมองค์ความรู้ เทคโนโลยีการแปรรูปไบโอมันสำปะหลังหมักอัดก้อน และการสนับสนุนเครื่องจักรกลที่เหมาะสม จึงเป็นกลไกเชิงนโยบายที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของภาคการเกษตร สนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน และสามารถขยายผลเป็นต้นแบบในระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป</p>
มิติที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาและการนำไปปฏิบัติ (30 คะแนน)	
<p>3. มีการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล หรือ agenda สำคัญของประเทศอย่างไร (20 คะแนน) (อธิบายว่ามีรูปแบบวิธีการในการดำเนินการอย่างไร มีการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ (Data analytics) การ</p>	<p>การดำเนินโครงการ”ไบโอมันสำปะหลังสร้างอาชีพลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคนม” เป็นการส่งเสริมการแปรรูปไบโอมันสำปะหลังของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม เป็นการดำเนินงานเชิงรุกที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลในหลายมิติ โดยใช้แนว</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อคำถาม	ผลการดำเนินการ
เตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร การควบคุมคุณภาพของผลงาน การสื่อสารประชาสัมพันธ์ หรือไม่ อย่างไร	<p>ทางการบริหารจัดการบนฐานข้อมูล เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ดังนี้</p> <p>1. รูปแบบและวิธีการดำเนินงานเชิงนโยบาย</p> <p>โครงการนี้ใช้แนวคิดการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ โดยคัดเลือกพื้นที่และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนนำร่องที่มีศักยภาพด้านวัตถุดิบและความพร้อมในการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจนและสามารถขยายผลได้จริง ดำเนินงานผ่านกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยี การฝึกปฏิบัติจริง และการติดตามกำกับอย่างต่อเนื่อง โดยศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคามทำหน้าที่เป็นหน่วยกลางด้านวิชาการและมาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลด้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเพิ่มมูลค่าภาคการเกษตร - การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก - การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ตามแนวคิด BCG / Circular Economy <p>2. การนำข้อมูลและการวิเคราะห์เชิงประจักษ์ (Data Analytics)</p> <p>มีการนำข้อมูลด้านพื้นที่ ปุ๋ยหมักสำปะหลัง ปริมาณผลผลิต และปริมาณเศษเหลือทางการเกษตร มาใช้ในการวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่และกำหนดกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการประเมินความต้องการอาหารสัตว์ของผู้เลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ เพื่อวางแผนปริมาณการผลิตไบโอมันสำปะหลังหมักให้สอดคล้องกับอุปสงค์จริง ข้อมูลจากการดำเนินงานถูกนำมาใช้ติดตามผลผลิต ต้นทุน และผลลัพธ์ของผู้รับบริการ เพื่อนำไปปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพและตอบโจทย์เชิงนโยบายมากยิ่งขึ้น</p> <p>3. การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร</p> <p>มีการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เครื่องจักรกล (เครื่องอัดก้อนพืช</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	<p>อาหารสัตว์) และวัตถุดิบในพื้นที่ โดยจัดทำแผนการใช้ทรัพยากรแบบหมุนเวียนร่วมกันในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรภาครัฐ การบริหารทรัพยากรดังกล่าวช่วยสร้างความคุ้มค่าในการลงทุน และเอื้อต่อการขยายผลในระดับพื้นที่อื่น</p> <p style="text-align: center;">4. การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานผลงาน</p> <p>โครงการกำหนดแนวทางควบคุมคุณภาพในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การคัดเลือกวัตถุดิบ การลดสารโซยาไนต์ การหมัก การอัดก้อน และการจัดเก็บ และสุ่มเก็บตัวอย่างส่งวิเคราะห์ห้องปฏิบัติการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี ก่อนให้เกษตรกรจำหน่าย ทำให้ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีคุณภาพสม่ำเสมอ ปลอดภัย และสามารถนำไปใช้จริงในภาคการเลี้ยงสัตว์ การควบคุมคุณภาพดังกล่าวช่วยยกระดับความน่าเชื่อถือของผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์จากชุมชน และสนับสนุนการพัฒนาเชิงพาณิชย์ในระยะยาว</p> <p style="text-align: center;">5. การสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ และการขยายผลเชิงนโยบาย</p> <p>มีการถ่ายทอดองค์ความรู้และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน ผ่านการจัดฝึกอบรม การสาธิตในพื้นที่ รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชน รวมถึงการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางของหน่วยงานภาครัฐและเครือข่ายในพื้นที่ การสื่อสารดังกล่าวช่วยสร้างการรับรู้ในวงกว้าง กระตุ้นการมีส่วนร่วมของเกษตรกร และสนับสนุนการขยายผลนโยบายไปสู่พื้นที่อื่นของจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียง</p>
<p>4. มีภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาผลงานหรือไม่ อย่างไร (10 คะแนน) (อธิบายว่ามีภาคส่วนอื่นมาร่วมในการดำเนินการกับหน่วยงานหรือไม่ ในขั้นตอนใด อย่างไร)</p>	<p>การดำเนินโครงการ”ไบมันสำปะหลังสร้างอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคนม” เป็นโครงการแปรรูปไบมันสำปะหลังเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ เป็นการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเกษตรกร และภาคชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความคำถาม	ผลการดำเนินการ
(กรณีอธิบายโดย Flowchart/แผนภูมิ แนบเอกสารความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4)	เกิดผลอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน ตามเอกสารแนบ 1
มิติที่ 3 ผลผลิต ผลลัพธ์ เชิงประจักษ์ (50 คะแนน)	
<p>5. มีการประเมินผลผลิต และผลลัพธ์ที่ได้รับจากการดำเนินการที่สะท้อนความสำเร็จต่อผู้รับบริการอย่างไร (35 คะแนน)</p> <p>(อธิบายการวัดผลผลิต การควบคุมคุณภาพ ผลลัพธ์ ความคุ้มค่า การวัดความพึงพอใจและ/หรือ ประเมินประสบการณ์ของผู้รับบริการ ผลการประเมินผลงาน และแสดงการเปรียบเทียบผลผลิตและผลลัพธ์)</p> <p>(กรณีอธิบายโดย Flowchart/แผนภูมิ แนบเอกสารความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4)</p>	ตามเอกสารแนบ 2
<p>6. มีผลกระทบเชิงบวก/ประโยชน์ของผลงานต่อสังคม/ประเทศ และแสดงให้เห็นว่าประโยชน์ที่เกิดขึ้นสร้าง Impact ในด้านที่เกี่ยวข้องอย่างไร (15 คะแนน)</p> <p>(อธิบายว่ามีผลลัพธ์ที่มีผลกระทบสูงในเชิงบวก/เกิดประโยชน์ต่อสังคม ประเทศในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคง เป็นต้น)</p>	<p>การดำเนินโครงการ "ไบมันสำปะหลังสร้างอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคนม" ซึ่งส่งเสริมการแปรรูปไบมันสำปะหลังหมักอัดก้อนเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และสามารถขยายผลในระดับประเทศ โดยมีผลลัพธ์ที่สร้าง Impact เชิงเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงทางอาหารสัตว์ ดังนี้</p> <p>1. ด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact)</p> <p>โครงการสามารถเพิ่มมูลค่าให้กับเศษเหลือทางการเกษตรที่เดิมไม่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยการนำไบมันสำปะหลังมาแปรรูปเป็นอาหารสัตว์ที่มีคุณภาพและปลอดภัย ส่งผลให้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังมี รายได้เสริมจากการขายไบมันสำปะหลัง - ผู้เลี้ยงสัตว์สามารถ ลดต้นทุนอาหารสัตว์ ซึ่งเป็นต้นทุนหลักในการเลี้ยงโคเนื้อและโคนม

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	<p>- วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาเป็น ผู้ผลิตอาหารสัตว์ในระดับชุมชน สร้างการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจในพื้นที่</p> <p>สิ่งที่เกิดขึ้นช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก และสอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มมูลค่าภาคการเกษตรของประเทศ</p> <p>2. ด้านสังคมและชุมชน (Social Impact)</p> <p>โครงการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มและการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานรัฐ เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เกิดการ ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีสู่เกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม - เกษตรกรมี ทักษะและศักยภาพในการจัดการ วัตถุดิบและการแปรรูป มากขึ้น - ชุมชนมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารสัตว์ในระดับพื้นที่ <p>ซึ่งจะช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มโอกาสทางอาชีพ และสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้แก่เกษตรกร</p> <p>3. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact)</p> <p>การนำไบโอมัสไปผลิตเป็นเชื้อเพลิงซึ่งเป็นเศษเหลือทางการเกษตรมาใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบ ช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ลดการทิ้งหรือเผาเศษวัสดุทางการเกษตร - ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและฝุ่นละอองจากการเผาในที่โล่ง - ส่งเสริมแนวคิด Zero Waste Agriculture และ เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) <p>เป็นส่วนช่วยสนับสนุนนโยบายประเทศด้านการจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน</p>

แบบฟอร์มสมัครประเภท : ขับเคลื่อนเห็นผล	
ข้อความ	ผลการดำเนินการ
	<p>4. ด้านความมั่นคงทางอาหารสัตว์และการเกษตร</p> <p>โครงการช่วยเพิ่มแหล่งอาหารหายากทางเลือกในช่วงที่อาหารสัตว์ขาดแคลน โดยเฉพาะในฤดูแล้ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้เลี้ยงสัตว์มีอาหารสัตว์สำรองในพื้นที่ - ลดการพึ่งพาอาหารสัตว์จากภายนอกหรืออาหารนำเข้า - เสริมสร้างเสถียรภาพของระบบการผลิตปศุสัตว์ในระดับพื้นที่และระดับประเทศ <p>ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงของภาคปศุสัตว์ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของความมั่นคงทางอาหารของประเทศ</p> <p>5. ระดับผลกระทบเชิงนโยบาย (Policy-level Impact)</p> <p>โครงการเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ที่เชื่อมโยงนโยบายส่วนกลางกับการปฏิบัติในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปขยายผลในจังหวัดอื่นที่มีการปลูกมันสำปะหลังในปริมาณมากได้</p>
มิติที่ 4 ความยั่งยืนของโครงการ (10 คะแนน)	
<p>7. มีการถ่ายทอดบทเรียนจากการพัฒนาผลงานเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานและการวางแผนในการขยายผลหรือไม่ อย่างไร (10 คะแนน)</p> <p>(อธิบายว่ามีการขยายผล ถ่ายบทเรียนพร้อมเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ นำบทเรียนไปประยุกต์ใช้กับหน่วยงานภายใน/ภายนอกสังกัดหรือ นำผลงานไปดำเนินการขยายผลยังผู้รับบริการ/ประชาชนในพื้นที่อื่น นอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมาย หรือขยายผลไปยังหน่วยงานอื่นแล้วหรือไม่อย่างไร)</p> <p>(กรณีมีแผนการขยายผลแนบเอกสาร ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4)</p>	<p>โครงการมีแผนการขยายผลการดำเนินงานไปยังกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และวิสาหกิจชุมชนอื่นที่อยู่นอกเหนือจากกลุ่มเป้าหมายเดิม โดยใช้วิสาหกิจชุมชนที่เข้าร่วมโครงการเป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปไขมันสำปะหลังหมักอัดก้อน โดยเกษตรกรอื่น สามารถศึกษาดูงาน การแปรรูป การจัดการ และการตลาดของกลุ่มเป้าหมายได้ รวมถึงการขยายผลไปยังพื้นที่อื่นของจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดใกล้เคียงที่มีศักยภาพด้านวัตถุดิบ มีความต้องการอาหารสัตว์ในช่วงฤดูแล้ง หรือทำเป็นอาชีพเสริมสร้างรายได้</p>

หมายเหตุ หน่วยงานสามารถแนบเอกสารประกอบเพิ่มเติม โดยระบุชื่อเอกสารตามหัวข้อคำถาม เช่น เอกสารแนบคำถามข้อ 4 : Flowchart

เอกสารแนบ 1

การดำเนินโครงการ”ไบมันสำปะหลังสร้างอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคมน”

เป็นโครงการแปรรูปไบมันสำปะหลังเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ เป็นการบูรณาการความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเกษตรกร และภาคชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลอย่างยั่งยืน โดยมีรายละเอียดการมีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดมหาสารคาม

มีบทบาทในการบูรณาการพัฒนาระบบเกษตรและสหกรณ์ในจังหวัด เน้นนำการจัดตั้งกลุ่มเพื่อความเข้มแข็งของกลุ่ม

01

สำนักงานพัฒนาที่ดิน จังหวัดมหาสารคาม

ให้คำแนะนำการจัดการดินเพื่อเพิ่มผลผลิต

02

สำนักงานเกษตรจังหวัด

ถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตและการจัดการแปลงไบมันสำปะหลัง

03

04

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์มหาสารคาม

ทำหน้าที่แนะนำการนำไบมันสำปะหลังมาใช้ประโยชน์ โดยแนะนำให้เกษตรกร รวบรวมและทำการหมักเพื่อการเลี้ยงสัตว์ และขยายผลสู่การผลิตเพื่อการจำหน่าย

05

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในพื้นที่

มีบทบาทในการจัดอบรมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

06

07

สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดมหาสารคาม

มีบทบาท ให้คำแนะนำการจดบันทึก รายละเอียด ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตไบมันสำปะหลัง

08

โครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

มีส่วนร่วมการประชาสัมพันธ์และคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย

09

วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีมหาสารคาม

นำนักศึกษาเข้าดูงานแปรรูปไบมันสำปะหลังเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำไปใช้ประกอบเป็นอาชีพต่อไป

เอกสารแนบ 1

การประเมินผลผลิต และผลลัพธ์ที่ได้รับจากการ ดำเนินการที่สะท้อนความสำเร็จต่อผู้รับบริการ

โครงการ “ไบโหมินสำปะหลังสร้างอาชีพ ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิตโคมนม”

Input

- องค์ความรู้/เทคโนโลยีการแปรรูปไบโหมินสำปะหลัง
- เครื่องอัดก้อนพืชอาหารสัตว์
- เกษตรกร 300 ราย จาก 13 วิทยาเขต 6 กลุ่ม เข้าร่วมโครงการ

Process

- ฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการแปรรูปไบโหมินสำปะหลัง
- กำกับกระบวนการหมัก
- ตรวจสอบคุณภาพและความปลอดภัย

Output

- ไบโหมินสำปะหลังหมักอัดก้อนที่ได้มาตรฐาน
- จำนวนกลุ่ม/เกษตรกรที่ผ่านการพัฒนา
- มีไบโหมินสำปะหลังหมักไม่น้อยกว่า 45,000 ตัน/ปี ส่งออกเสฉียงสัตว์

Outcome

- ลดต้นทุนอาหารสัตว์
- เพิ่มรายได้/มูลค่างวดฤดู
- มีอาหารสัตว์สำรองในพื้นที่

Impact

- เศรษฐกิจฐานรากเข้มแข็ง
- ลดองคาเสียด้านการเกษตร
- ความมั่นคงด้านอาหารสัตว์

ตารางเปรียบเทียบรายได้จากการจำหน่ายไบโหมินสำปะหลัง (บาท/ไร่/ปี)

รายการ	เก็บหัวไบโหมินสำปะหลังสด	ทำหมัก (หัว+ใบ)	ทำแห้ง (หัว+ใบ)
ต้นทุน (บาท/ไร่)	2,360	18,017	18,070
ผลผลิต			
หัวไบโหมินสำปะหลัง (กก.)	3,000	1,482	519 (บน แห้ง)
ใบไบโหมินสำปะหลัง (กก.)	0	8,620	2,155 (บน แห้ง)
รายรับ			
หัวไบโหมินสำปะหลัง (บาท)	7,500	5,335	3,893
ใบไบโหมินสำปะหลัง (บาท)	0	21,550	19,395
รายได้สุทธิ (บาท)	5,140	8,868	5,216

หมายเหตุ : หัวไบโหมินสด 2.50 บาท/กก. หัวไบโหมินหมัก 3.60 บาท/กก. ใบไบโหมินหมัก 2.50 บาท/กก. ใบไบโหมินแห้ง 9.0 บาท/กก. บนใบ 7.50 บาท/กก.
* ต้นทุนคิดรวมกรณีเตรียมแปลง ก่อนพันธุ์ ปุ๋ย การกำจัดวัชพืช และค่าแรง

“เปลี่ยนของเหลือทิ้งเป็นโอกาส
สร้างมูลค่า ลดต้นทุน และพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

043-781322